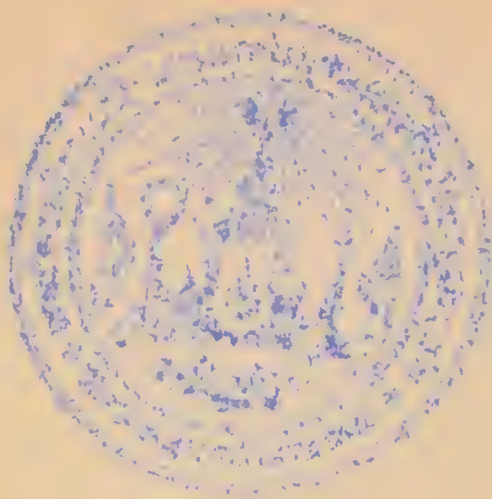
อนุสรณ์

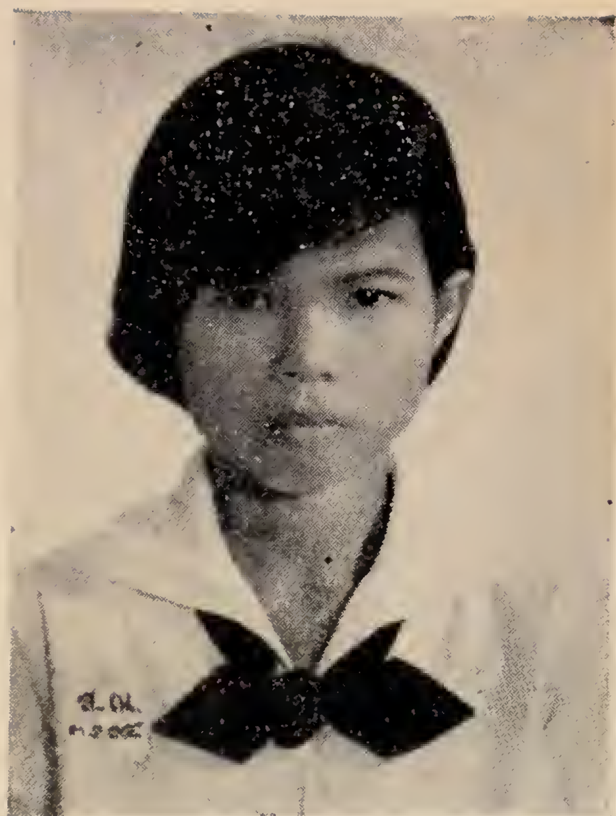
ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาว ราณี แดงฉาย

ณ เมรุวัดประยูรวงศาวาส

ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๓

น.ส. ราณี แดงฉาย

ชาตะ 5 สิงหาคม 2496

มรณะ 18 มกราคม 2513

รวมอายุ 16 ปี

ประวัติย่อ

นางสาวราณี แดงฉาย เป็นบุตรคนที่ ๖ ของนาวาโท เพิ่ม แดงฉาย และนางอรพินธ์ แดงฉาย เกิดเมื่อวันที่ ๕ ส.ค. ๒๔๙๖ ณ บ้านเลขที่ ๕๓ ตรอกวัดใหญ่ศรีสุพรรณ อำเภอธนบุรี จังหวัดธนบุรี มีพี่น้องร่วมบิดามารดารวม ๑๐ คนคือ

๑. ร.ต. ทวีศักดิ์ แดงฉาย รน.

๒. นางสาวลักขณา แดงฉาย

๓. นางสาวพันธทิพย์ แดงฉาย

๔. นายณรงค์ฤทธิ์ แดงฉาย

๕. นางสาวนิตยา แดงฉาย

๖. ด.ญ. นงนาฏ แดงฉาย

๗. ด.ญ. พรมาน แดงฉาย

๘. ด.ญ. พรพิมล แดงฉาย

๙. ด.ญ. พัชรี แดงฉาย

เมื่อเยาว์วัยได้เริ่มศึกษาในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ ฯ จนจบประถมศึกษาปีที่ ๗ ต่อมาเข้าเรียนที่โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคมจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จนถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๓ รวมอายุได้ ๑๖ ปี

คำไว้อาลัยแด่ลูก

นางสาวราณี แดงฉาย เป็นบุตรคนที่ ๖ เนื่องจากเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ความสมบูรณ์ของร่างกายอยู่ในเกณฑ์เล็กกว่าพวกพี่ ๆ เท่าที่ควร จึงเรียกกันเล่น ๆ ในระหว่างครอบครัวว่า "เล็ก"

ลูกเล็กเป็นคนดี เคารพบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ด้วยดวงใจบริสุทธิ์ ทั้งมีอัธยาศัยเป็นที่ถูกใจของคนทั่วไป เป็นที่รักของครูบาอาจารย์ และเพื่อน ๆ นักเรียนร่วมโรงเรียนและร่วมชั้นเรียน ทั้งที่อดีตอยู่โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และปัจจุบันจนถึงมรณะกรรมอยู่โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม เป็นผู้ที่ประกอบแต่กรรมดี นำชื่อเสียงมาสู่หมู่คณะและโรงเรียนด้วยดีตลอดมา

ลูกเล็ก เป็นผู้มีเมตตาจิตต่อสัตว์เลี้ยง ชอบเลี้ยงสุนัขและแมว และให้การปฏิบัติเลี้ยงดูเหมือน ๆ กับการปฏิบัติเลี้ยงดูพวกน้อง ๆ ของตนเองทุกคน

ลูกเล็ก เป็นผู้ที่ยึดหมั่นในศีลธรรม มีจิตใจศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ชอบใส่บาตรในเวลาเช้าเป็นนิจสินและจัดดอกไม้บูชาพระเป็นประจำ

ลูกเล็ก ก่อนจะถึงมรณะกรรม กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๕ โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ใกล้จะถึงเวลาการสอบไล่ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งเริ่มทำการสอบประจำเดือนกุมภาพันธ์เพื่อเลื่อนขึ้นชั้นมัธยมปีที่ ๖ ในปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๓ และคาดว่า คะแนนการสอบต้องอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะพิจารณาจากผลการเล่าเรียนและการสอบซ้อมที่ผ่านมาเป็นระยะ ๆ แต่ก็ได้ถึงมรณะเสียก่อนการสอบไล่ประจำปีเพียงไม่กี่วัน

ในการมรณะกรรมครั้งนี้ เกิดจากอุบัติเหตุรถยนต์ชนเสียชีวิตทันทีบนถนนพหลโยธิน ตอนระหว่าง กม. ที่ ๒๖–๒๗ ในเวลาประมาณ ๑๖.๔๕ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๓ สิริรวมอายุได้ ๑๖ ปี กับ ๖ เดือน นำความเศร้าสลดมาสู่ตระกูล “แดงฉาย” ตลอดจนเครือญาติอย่างใหญ่ยิ่งเหลือที่จะพรรณา

จริงอยู่การตายเป็นเรื่องธรรมดาของสังขาร มีเกิดเป็นเบื้องต้นและต้องสลายไปในที่สุด ไม่ว่าใครต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้เหมือนกันหมด ต่างกันตรงที่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น แต่ความดีของลูกเล็กที่ทำไว้ก่อนนั้น มิได้ตายตามร่างกายไปด้วย คงยังอยู่ฝังใจของพวกเราอยู่ตลอดไป และเป็นปัจจัยส่งเสริมดวงวิญญาณให้ได้รับสุขในสัมปรายภพเบื้องหน้า เมื่อคำนึงถึงข้อนี้แล้ว ทำให้ความโศกความอาลัยลงได้ เพราะเชื่อว่าความดีงามของลูกที่สร้างไว้ในภพนี้เท่านั้น จักเป็นที่พึ่งที่พำนัก ชักนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของลูก ไปสู่โลกแห่งสันติสุขในเบื้องหน้าโน้นเป็นแน่แท้

ด้วยอำนาจของคุณพระศรีรัตนตรัย และด้วยอำนาจกุศลผลบุญของลูกที่ประกอบไว้ ขอให้ผลบุญอันนั้นจงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของลูกไปสู่สุขติสถาพร ประกอบด้วยความเกษมสำราญทุกประการ ณ สัมปรายภพ และถ้าหากชาติหน้ามีจริงแล้ว ขอให้ลูกได้เกิดในสกุลนี้ทุกชาติไป

พ่อและแม่

คิดถึง........

ในการจากไปอย่างไม่มีวันกลับมาของเล็กในครั้งนี้ พวกเรารู้สึกเศร้าสลดและรันทดใจอย่างสุดแสน พวกเราคิดไม่ถึงว่าเล็กจะจากพวกเราไปอย่างรวดเร็ว และไม่มีวันกลับเช่นนี้ทำให้พวกเราอดที่จะคิดถึงและอาลัยไม่ได้ พวกเราทุกคนยังจำเหตุการณ์เมื่อครั้งที่เราเคยอยู่ร่วมกัน เคยหยอกล้อกันอย่างมีความสุข ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ไม่สามารถที่จะทำให้สูญหาย และลืมเลือนไปจากความทรงจำของพวกเราได้ แม้เล็กจะจากพวกเราไปแต่ก็จากไปแต่เพียงร่างกายเท่านั้น แต่ในส่วนลึกของจิตใจของพวกเรายังมีความผูกพันและฝังแน่นอยู่กับเล็กเหมือนเมื่อครั้งเล็กยังมีชีวิตอยู่

เล็กของพวกเราเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ที่มีนิสสัยเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและสัตว์ มีจิตใจโอบอ้อมอารีย์ จึงเป็นที่รักของพวกเราทุก ๆ คน ถ้าหากชาติหน้ามีจริงขอให้เล็กได้เกิดมาร่วมกันเป็นพี่น้องเดียวกันอีก และขอให้วิญญาณของเล็กซึ่งมีแต่ความดีเหล่านี้ จงประสบสุคติในสัมปรายภพเทอญ

"จากพี่และน้อง"

แด่.... ราณี แดงฉาย เพื่อนรัก....

สิบแปดมกรายินข่าวสุดเศร้าหมอง ญาติและมิตรต้องวิโยคเศร้าโศกศัลย์
เหตุเพราะว่า ราณี สิ้นชีวัน เมื่อวัยอันไม่สมควรมาด่วนตาย
อุบัติเหตุรถยนต์ชนบนทางหลวง พรากพาดวงวิญญาณมานสมร
จบเกมชีวิตผิดหวังของบังอร ทุกบทตอนสิ้นกันเพียงวันนี้
ทิ้งให้มวลมิตรสหายทั้งหลายนั้น ต้องเศร้าศัลย์โศกาถึงมารศรี
เพื่อนคงสุดเสียใจไปนานปี เพราะ ราณี มาจากเมืองภาคปลาย
เคยร่วมเล่นร่วมเรียนเพียรศึกษา แล้วเพื่อนมาจากไกลโอใจหาย
แม้รู้ว่าเกิดมาแล้วต้องตาย ยังไม่วายโศกาน้ำตาคลอ
ด้วยอาลัยเพื่อนรักเกินหักห้าม เหตุเพราะความดีเพื่อนเตือนใจหนอ
ยากจักหาคำใดเปรียบได้พอ ระทดท้อจนจินต์แทบภินท์พัง
แต่นี้ไปไม่มี ราณี แล้ว เพราะเพื่อนแก้วไกลลับไม่กลับหลัง
เหลือเพียงชื่อและความดีอันจีรัง ซึ่งยังฝังตรึงจิตมิตรทุกคน
"อนิจจังสังขารา" ว่าไม่เที่ยง ต้องตายเกลี้ยงทุกชีวีหนีไม่พ้น
ที่ยังอยู่หนสู้ทุกข์สุขระคน ไปจวบจนชีวันจะบรรลัย
วันนี้ชีพเพื่อนลับสิ้นดับสูญ แสนอาดูรพูนเทวษน้ำเนตรไหล
มัจจุราชยังคงรอคนต่อไป อาจเป็นผมก็ได้ใครจะรู้
ขอน้อมนบตั้งจิตอธิษฐาน ดวงวิญญาณเพื่อนน้อยจงลอยสู่
สรวงสวรรค์ชั้นเลิศเถิดโฉมตรู สถิตอยู่แว่นแคว้นแดนพิมาน
หากถึงจุดสุดท้ายปลายชีวิต คงตามติดเพื่อนรักสมัครสมาน
ไปอยู่ด้วยเพื่อนกันนิรันดร์การ ดวงวิญญาณเพื่อนรักผ่อนพักเทอญ.

ด้วยความอาลัยอย่างสุดซึ้ง

เสริมยศ เรืองศรีสังข์

ในนามเพื่อนทุกคนของ ราณี แดงฉาย

ชื่อของเขาคือคุณ . . . . .

สวัสดีครับ ก่อนที่จะถึงเวลาจุดเพลิงศพ เรายังมีเวลาเหลือพอสมควรอยู่ เพื่อมิให้เสียเวลาต้องคอยนาน ผมมีเรื่องเบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ จะนำมาเล่าสู่กันฟังพอให้เป็นที่เพลิดเพลินสบายอกสบายใจกันชั่วครู่ชั่วยาม มันเป็นเรื่องของคน ๆ หนึ่งครับ ขออย่าให้ผมเพิ่งออกชื่อเขาในตอนนี้เลย เอาไว้เมื่อผมเล่าเรื่องของเขาจบเสียก่อน แล้วผมจะบอกชื่อให้พวกท่านทราบ เขาเป็นชายหนุ่มคนหนึ่ง ที่วัยอายุของเขาก็ไม่เป็นเด็กเล็กอะไรนัก จะจัดเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ยังได้ อายุของเขาก็อยู่ในราว ๒๕—๒๖ ปี นี่แหละครับ เป็นคนล่ำสันพอสมตัว สมกับเป็นไทยแท้ทีเดียวรูปร่างหน้าตาก็ไม่เป็นคนขี้ริ้วขี้เหล่จนเกินไป พอที่เขาจะควงกับใคร ๆ ก็ได้ โดยที่แฟนคู่ควงของเขาไม่ถึงกับน้อยหน้าใครจนเกินไป ตระกูลของเขา ก็อยู่ในชั้นมีฐานะพอสมควร เรียกว่าไม่ถึงกับอดมื้อกินมื้อ แต่ก็ไม่ถึงฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยจนเกินไป บิดา-

มารดาของเขาเป็นชาวสวนพอมีที่ทำมาหากินเป็นส่วนตัวอยู่บ้างประมาณ ๔-๕ ไร่ พอเหมาะสมกับชีวิตในครอบครัวของเขา ลูก ๓ รวมทั้งบิดามารดาด้วยก็เป็น ๕ ส่วนคนที่ผมจะเล่าให้ท่านฟังต่อไปนี้เป็นลูกคนสุดท้องเรียกว่าเป็นคน-เล็กกว่าเพื่อน พ่อแม่ดูเหมือนจะรักเขามากสักหน่อย เพราะมีเขาเป็นคนสุดท้ายพ่อแม่ ไม่มีใครจะรักต่อไปอีกแล้วนอกจากเขาคนเดียวเท่านั้น เพราะพวกพี่ของเขาก็โตๆเป็นหนุ่มเป็นสาวไปกันหมดต่างคนต่างก็ทำงานกัน ไม่มีใครอยู่ใกล้พ่อใกล้แม่เหมือนเขา เขาก็เลยชักได้ใจเมื่อรู้ว่าพ่อแม่รัก-เขา เมื่อเขายังเล็กอยู่กำลังอยู่ในวัยเรียนพ่อแม่ก็ส่งเขาให้ไปเรียนหนังสืออยู่ที่วัดซึ่งไม่ไกลกับบ้านเท่าใดนัก เพราะที่วัดนั้นเขามีโรงเรียนประชาบาลตั้งอยู่ เขาก็ไปเรียนอยู่ด้วยความตั้งใจ โดยมีคิดหนีเที่ยวเหมือนเด็ก ๆ เพื่อนเขาบางคนชั้น ๑—๒—๓ ก็สอบไล่ผ่านไปได้โดยดี ต่อพอถึงชั้น ป. ๔ ซึ่งเป็นปีสุดท้าย เขาต้องเรียนอยู่ถึง ๒ ปี ถึงจะสอบผ่านออกมาได้ แต่ก็เรียกว่าเกือบตกนั่นแหละครับ พอสอบผ่านออกมาจากโรงเรียนได้แล้วเขารู้สึกเขาดีใจมาก เพราะใจ

ของเขามันอยากจะออกมาจากโรงเรียนอยู่แล้วถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เต็ม พ่อแม่ของเขามีความประสงค์อยากจะให้เขาเรียนต่อ เพราะนี่ก็ว่าเหลืออีกคนเดียวเท่านั้น ๒ คน ผัวเมียคงพอทำกันส่งให้เขาเล่าเรียนต่อไปไหว ท่านทราบไหมครับ เขาตอบพ่อแม่เขาอย่างไร เขาบอกว่าผมไม่เรียนต่อละครับ แค่นี้ผมก็พอตัวแล้ว ถ้าผมขืนเรียนต่อไปคุณพ่อคุณแม่ก็จะหมดเงินหมดทองไปเปล่า ๆ ยังไงคนอย่างผมก็ไม่ได้เป็นนายพลเป็นรัฐมนตรีหรือ นายกรัฐมนตรีหรอกครับ สู้คุณพ่อคุณแม่เอาเงินเก็บไว้ทำบุญทำทานดีกว่าครับ เมื่อคุณพ่อคุณแม่ตายไปแล้วจะได้ไปสวรรค์กับเขาบ้าง ชาตินี้คุณพ่อคุณแม่ลำบากตรากตรำมามากแล้ว เกิดไปชาติหน้าคุณพ่อคุณแม่จะได้สบายเป็นเศรษฐี มีเงินมีทองกับเขาบ้าง ท่านผู้ฟังลองคิดดูซิครับ เขาพูดถูกพูดน่าฟังหรือเปล่า ถึงแม้ในวัยนั้นเขากำลังเป็นเด็กอยู่ก็ตามคารมเขาก็มิใช่เล่น แสดงว่าเขาก็มีความฉลาดอยู่ในตัวเขาเหมือนกัน เพราะการจะเป็นนายพล เป็นรัฐมนตรีหรือ นายกรัฐมนตรีนั้นมิใช่ใคร ๆ จะเป็นกันได้ง่าย ๆ กว่าจะเป็นกันได้จริง ๆ ก็พื้นฝ่ายอุปสวรรคและก็ต้องใช้เงินทองกันมากมาย

ฝ่ายพ่อแม่เมื่อได้ยินได้ฟังดังนั้นก็ปล่อยตามใจ ทั้งนี้มิใช่จะไม่เห็นดีเห็นงามตามคารมหรือโวหารของลูกแต่อย่างใดเลย แต่ได้สังเกตุเห็นลายของลูกตลอดถึงการเล่าเรียนของลูก และการที่ครูสรรเสริญลูกของตัวให้ฟังก็รู้ล่วงหน้าดีอยู่แล้ว ก็เลยปล่อยตามเลย นึกว่าเมื่อเขาไม่อยากเรียนก็ตามใจเขา เอาไว้อยู่บ้านพอไว้ช่วยหยิบฉวยอะไรก็คงพอจะช่วยพ่อแม่ได้บ้าง เขายังเล็กอยู่ก็ให้ช่วยเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่อยู่กับบ้านไปตามเรื่อง เมื่อเวลาพ่อแม่ออกไปทำสวนทำไร่พร้อมกับพี่ ๆ ของเขา เมื่อสั่งเขาไว้ว่าอย่างไร เขาก็รับคำดีเหมือนกัน เขาจะอยู่บ้านเฝ้าบ้านดีจริงเหมือนกันไม่ไปไหน เขาจะนอนเฝ้าเปิดวิทยุฟังจนหลับไป เมื่อเขาตื่นขึ้นมา ถึงแม้เขาจะเห็นไก่หรือนกขึ้นมาหากินบนชานเรือนของเขา มันจะอุจจาระใส่หรือเหยียบย่ำอะไรขึ้นมา ทำให้เปรอะเปื้อนสกปรกบนบ้านของเขา เขาก็จะไม่ไล่ทำอะไรมัน เมื่อพ่อแม่เขากลับมาจากทำไร่ทำสวนเห็นสภาพอย่างนี้เข้าจะเอ็ดจะด่าว่าอะไรเขาเขาก็จะไม่ว่าอะไร แต่เขาจะตอบว่าโธ่ พ่อครับ แม่ครับ ผมสงสารมัน อกเขาอกเรา ก็ไม่ผิด

อะไรกันเท่าไรหรอกครับ ชีวิตของมันมันหิวมันก็หากินไป ตามทางของมัน ถึงมันจะเบียดเบียนเรามั่ง มันก็ไม่ร้ายแรงอะไรเท่าใด เพราะมันเป็นสัตว์เพียงชั่วมื้อชั่วอิ่มเท่านั้น แต่คนเราเสียอีกครับ เบียดเบียนกันมิรู้จักจบ ยิ่งรวยยิ่งมีอำนาจยิ่งเบียดเบียนผู้น้อย ผู้ยากจนไม่รู้จักจบจักสิ้น คนเราร้ายยิ่งกว่าสัตว์อีกนาครับคุณพ่อ ขอให้คุณพ่อคุณแม่เห็นใจสัตว์มันเถอะครับ ที่ผมไม่ไล่ไม่ทำมัน ผมสงสารมันครับ ผมเคยได้ยินพระท่านว่าทางวิทยุว่า โลโกปตฺถมฺภิกาเมตฺตา แปลว่า เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ผมก็อยากจะเป็นอย่างพระท่านว่าครับ พ่อแม่ได้ยินเขาว่าเขาดังนั้นก็ได้แต่มองหน้ากัน ทั้งเคืองทั้งขำที่ลูกของตัวช่างตีสำนวนโวหารดีแท้ และอีกอย่างหนึ่งก็เห็นว่า ยังเป็นเด็กเล็กอยู่ก็ไม่พูดว่าอะไรมากนัก นอกจากจะพูดว่า เจ้าหมอนี่ดีโวหารดีนัก ระวังจะถูกตีปากเข้าสักวัน แล้วก็ยังคงให้เขาทำความสอาดเสียให้เรียบร้อยส่วนเขาทั้งสองก็ชวนกันไปอาบน้ำอาบท่าหาข้าวปลากินกันตามปกติ

ครั้นอยู่มานาน ๆ เข้า เขาก็เจริญเติบโตขึ้นทุกวัน แทนที่เขาจะออกไปช่วยพ่อแม่เขาทำไร่ทำสวนช่วยเหลือพ่อแม่ของเขาเหมือนอย่างหนุ่ม ๆ สาว ๆ เพื่อนบ้านของเขา เขาก็หาเอาเป็นธุระจริงจังกับการงานเท่าใดนัก ทำมั่งไม่ทำมั่ง เรียกว่าไม่ทำมากกว่าทำ พ่อแม่ที่เคยไม่ค่อยจะว่ากล่าวด่าเท่าไหร่ ก็ชักจะด่าจะว่าเขาหนักขึ้น แต่เขาก็เป็นคนดีอยู่อย่างหนึ่งเหมือนกัน คือไม่ค่อยจะโต้เถียงกับพ่อแม่เขาเท่าใดนัก ไม่เหมือนกับลูก ๆ ของพ่อแม่บางคน พ่อแม่ว่าคำเถียงคำไม่ยอมลดลาวาศอก ผมนึกว่าเขาคงคิดและจดจำอะไรไว้สักอย่าง เพราะเมื่อเวลาเขาถูกดุด่าหนักเข้า เขามักจะหนีไปอยู่วัด อยู่นอนอยู่กินกับหลวงลุงของเขาเป็นพัก ๆ หลวงลุงของเขาคงจะอบรมหรือสั่งสอนศีลธรรมบางอย่างให้แก่เขาบ้างก็เป็นได้ ซึ่งแม้ผมเองซึ่งกำลังเล่าเรื่องเขาอยู่ในขณะนี้ ผมก็เคยจำสุภาษิตของพระพุทธองค์ได้ดีมีอยู่ตอนหนึ่งว่า ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร แปลว่า มารดา-บิดาเป็นบุรพาจารย์ (ของบุตร) อีกบทหนึ่งว่า อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ แปลว่า มารดา-บิดา เป็นผู้ควรคำนับของบุตร

ผมนึกว่าสุภาษิต ๒ บทนี้ ไม่บทใดก็บทหนึ่ง คงเข้าไปซึม ซาบเข้าไปอยู่ในหัวใจของเขาได้ดี เขาถึงไม่คิดที่จะโต้เถียง หรือขึ้นเสียงเอากับพ่อแม่ของเขา อย่างก็เมื่อเขาเห็นท่าน หนักมา เขาก็หลบไปเสีย คเณว่าท่านหายโมโหแล้ว เขา ก็จะกลับมาบ้านเสียที เป็นอยู่ดังนี้เรื่อย ๆ

เป็นธรรมดาน้ำใจของพ่อแม่ท่านจะโกรธเคืองก็ประ- เดี๋ยวเดียว ถึงอย่างไรท่านก็ไม่สามารถตัดขาดลูกคนใดของ ท่านได้ลงคอ แม้ว่าลูกคนใดของท่านจะเลวทรามร้ายกาจ สักปานใด เมื่อท่านทราบถึงความเดือดร้อน ทุกข์ร้อน ความเสื่อมวิบัติเกิดแก่ลูกคนใด ท่านจะติดตามช่วยเหลือจน สุดความสามารถของท่าน ผิดกับลูกเสียอีก ที่มักจะลืมพ่อ แม่ของตนได้ลงคอ อย่างที่คนเก่าคนแก่มักพูดกันสืบ ๆ มา ว่า ลูก ๑๐ คน พ่อแม่เลี้ยงมาจนเติบใหญ่จนมีผัวมีเมียมี ลูกได้ แต่ใน ๑๐ คนนั้นจะเลี้ยงพ่อแม่ของตนสักคนนั้นยาก บางกว่าจะตกลงเลี้ยงกันได้ก็เถียงกันเสีย เป็นวรรคเป็นเวร แต่ผมว่าในสมัยนี้คงไม่เป็นเช่นนั้นหรอก ผมเห็นเวลาพ่อแม่ ของลูกบางท่านที่ตายลงไป บรรดาลูก ๆ ต่างก็ทำศพให้เสีย

หรูหราใหญ่โต ผมเห็นอย่างนี้จริง ๆ มีมากเสียด้วย แต่ชีวิตภายในครอบครัวผมต้องขออภัยด้วย เพราะผมไม่ได้ไปคอยสืบสวนเรื่องของชีวิตภายในครอบครัวของใคร ผมมีความเห็นอย่างไร ผมก็พูดเล่าสู่ให้ท่านฟังอย่างนั้น เรื่องอย่างนี้ผมขอผ่านไป ไม่ใช่หน้าที่ของผมจะไปวิจารณ์เรื่องของใคร ผมขอเล่าเรื่องของเขาคนนั้นต่อไปใหม่ เดี๋ยวนี้เขาผู้นั้นเติบโตเป็นหนุ่มใหญ่ผ่านการเกณฑ์ทหารเรียบร้อยไปแล้ว เขาก็คงบำเพ็ญตนเป็นพ่อพวงมาลัยอยู่อย่างเดิม เพื่อน ๆ รุ่นเดียวของเขาบางคนก็มีเมียมีลูกไปกันบ้างแล้ว แต่เขาก็ยังครองตัวเป็นโสดอยู่ แต่ก็ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ซึ่งนับวันท่านทั้งสองก็แก่ชราลงไปลงไป การดุด่าว่ากล่าวก็ซันซาลงไป เพราะถ้าจะพูดว่าไปอย่างไร ลูกของท่านก็คงเหมือนกะพูดกับก้อนอิฐก้อนดิน ไม่สดุ้งเสทือนอะไร หนักเข้าก็ต้องเงียบไปเอง ท่านทั้งสองก็มาปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดีกับลูกของเขาคนนี้ คิดกันว่าจะหาเมียให้ลูกเพื่อจะได้ให้เขาแยกไปอยู่ที่อื่นพ้นหูพ้นตาไปเสียที เมื่อท่านทั้งสองตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ก็เรียกลูกมาปรึกษาว่า พ่อแม่

ก็แก่มากแล้วอยากจะเห็นลูกมีความสุขจะหาเมียให้ลูกสักคน ลูกอยากจะมีไหม ถ้าลูกต้องการพ่อแม่จะจัดการให้ ส่วนลูกชายคนนั้นเขาก็ดีเหลือเกิน เขาตอบพ่อแม่เขาว่าอย่างไรครับ ท่านผู้ฟังรู้ไหม เขาคงมีสำนวนโวหารดีตามเคย เขาตอบว่า เรื่องเมียเรื่องลูกผมยังไม่คิดหรอกครับ ผมชอบสันโดษอยากอยู่อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ หลวงลุงท่านบอกกับผมว่า **สนฺตุฏฺฐี ปรมํ ธนํ แปลว่า ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง, ตุฏฺฐี สุขา ยา อิตรีตเรน แปลว่า ความสันโดษด้วยปัจจัย ตามมีตามได้ นำสุขมาให้** ผมไม่ต้องการละครับ อยู่ดี ๆ จะเอาห่วงเอาโซ่มาคล้องคอมาผูกขาผม สู้อยู่คนเดียวไม่ได้ จะพอใจกิน จะพอใจเที่ยว จะพอใจนอน ก็เป็นอิสสระ และธุระอะไรล่ะครับจะมาให้ผมหมดอิสสรภาพ เดี๋ยวนี้ใคร ๆ ก็ร้องหาแต่ เสมอภาพ เสรีภาพ อิสสรภาพกันทั้งนั้น เวลานี้ผมก็มีอยู่พร้อมแล้วครับ ขอให้ผมมีความเป็นอยู่อย่างนี้ดีกว่าครับ คุณพ่อคุณแม่ ตกลงคุณพ่อกับคุณแม่ก็ต้องมองหน้ากันอีกตามเคย

ฝ่ายคุณพ่อของเขาคงขุ่นเคืองเขามาก พอออกมาได้คำเดียวว่า ปล่อย เขาจะขึ้นเขาลงเหวก็เรื่องของเขา เลิกเลิกพูดกับเจ้าหมอนี่เสียที ขืนพูดกันมาก ๆ เข้าเห็นจะไม่ได้เรื่องแน่ ฝ่ายข้างลูกชายเห็นสถานะการณ์จะไม่สงบเรียบร้อย ก็ใช้วิธีล่าถอยลุกหนีไปอีกตามเคย ฝ่ายคุณแม่ของเขาไม่พูดออกความเห็นว่าอะไร เพราะความรักความสงสารระหว่างแม่กับลูกมักมีมากกว่าพ่อเป็นธรรมดา และอยากที่จะตัดกันขาดได้ง่าย ๆ ท่านผู้ฟังคงไม่ปฏิเสธความจริงข้อนี้นะครับ เมื่อเห็นคุณพ่อมีอารมณ์ไม่ดีอย่างนี้ก็พยายามค่อยๆพูดกับคุณพ่อด้วยถ้อยคำอันเป็นที่ทำให้คุณพ่อสบายอกสบายใจ ไม่ให้วู่วามต่อไป จนเห็นคุณพ่อมีอารมณ์เป็นปกติดีแล้ว ก็ตกลงปรึกษากันว่า ถึงอย่างไรเขาก็เป็นลูกของเราไหน ๆ เราทั้งสองก็อุตส่าห์ชุบเลี้ยงมาจนเติบใหญ่ถึงเพียงนี้และก็ไม่ใช่เขาจะเป็นคนชั่วช้าเลวทรามเท่าใดนัก เราสองคนก็นับจะเป็นไม้ใกล้ฝั่งเข้าไปทุกทีจะล้มมิวันใดก็วันหนึ่งทรัพย์สินสมบัติเราก็พอที่อยู่บ้างถึงไม่มากนัก ก็ควรจะแบ่งให้ลูก ๆ เขาไปเสียเถอะ เมื่อเราทั้งสองต้องล้มหายตายไป

เสียแล้ว พวกลูก ๆ ที่อยู่ข้างหลังจะได้ไม่ต้องมาทะเลาะฟ้องร้องกันภายหลัง ฝ่ายทางคุณพ่อซึ่งท่านได้ปลงตกเสียแล้ว ก็บอกตามใจแม่เถอะ แต่เจ้าลูกคนเล็กคนรักของแกจะให้มากกว่าพวกพี่ ๆ เขาไม่ได้นะ เพราะเขาไม่ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันอะไรเลย เมื่อตกลงกันดีแล้ว ทรัพย์สินที่มีอยู่ที่เป็นที่ดิน ๕ ไร่ ตกลงก็ให้คนเล็กเสีย ๑ ไร่ ที่เหลือนั้นก็แบ่งให้พี่ชายและพี่สาวคนละเท่า ๆ กัน สำหรับบ้านนั้นให้ลูกสาวเป็นกรรมสิทธิแต่ผู้เดียว แต่เพราะความรักความเป็นห่วงลูกคนเล็กยังมีมากอยู่ ก็บอกกับลูกสาวว่า ถ้าพ่อแม่ตายไปแล้ว เจ้าหนูเล็กเขามาหลับมานอน ก็ให้เขาได้อยู่ได้อาศัยบ้างนะอย่าถึงกับไล่ไสส่งเขาเลย ชั่วดีเขาก็เป็นน้องของเจ้า ไม่ใช่คนอื่นคนไกล ดูเถอะครับ ท่านผู้ฟังดูน้ำใจของพ่อแม่เถอะ ถึงจะโกรธจะเกลียดจะชังประการใดก็หาทอดทิ้งลูกของตัวไม่ ตัวใกล้จะตายเข้าไปอยู่แล้ว ก็ยังพร่ำพวงห่วงหน้าห่วงหลังสั่งแล้วอยู่แล้ว นี่แหละพระคุณของพ่อแม่ ท่านจะไปหาพระคุณของผู้ใดมากกว่าพระคุณของพ่อแม่ไม่มีอีกแล้วในโลกนี้ พระพุทธองค์ท่านทรงกล่าว

ไว้ว่า พฺรหฺมาติ มาตาปิตฺโร แปลว่า มารดาบิดา ท่านว่าเป็นพรหม (ของบุตร) สุภาษิตบทนี้เป็นข้อยืนยันที่เราผู้เป็นบุตรจะโต้เถียงแย้งอย่างไรมิได้เลย บุญและคุณของท่านสูงเหลือเกินที่จะคณานับ ท่านผู้ฟังผมเล่าจะจำสุภาษิตบทนี้ไว้เป็นข้อเตือนใจก็ได้นะครับ ส่วนลูกคนเล็กเมื่อทราบข่าวดังนั้น ก็ไม่พูดไม่ว่าไม่ออกความเห็นแต่อย่างใด เพราะคิดว่าพ่อแม่ของตัวทำถูกแล้ว ตัวเองก็ไม่ได้ช่วยพ่อแม่ของตัวทำมาหากินเป็นชิ้นเป็นอันอะไรเลย ได้เพียงเท่านี้ก็ดีถมไปแล้ว ดีกว่าจะไม่ได้อะไรเลย แต่สำหรับความคิดของเขานั้นเขาหาคิดที่จะเอาพื้นที่นั้นไว้ปลูกบ้าน หรือคิดทำมาหากินเจริญรอยตามพ่อแม่ของเขาไม่ เขาคิดว่าควรจะขายที่นี้เสียเอาเงินมาทำทุนอย่างอื่นดีกว่า เพราะเดี๋ยวนี้ที่ดินกำลังมีราคาดี ถ้าเอาไว้ทำมาหากินแบบของคุณพ่อคุณแม่เขาที่ทำเดิมมาปีหนึ่งก็คงได้ไม่เท่าไร ถ้าจะทำถึงสิบปี ยี่สิบปีก็ยังได้เงินไม่เท่าขายหนเดียว พอนั่งคิดนอนคิดวาดแผนวางแผนกลับไปกลับมาแล้ว ให้รู้สึกกระหยิ่มยิ้มใจอยู่คนเดียวว่า อนาคตข้างหน้าของตัวคงจะสดใสเหลือเกิน ของ

เห็นเงินเห็นทองเห็นวิมานอยู่แค่เอื้อม เขาจึงนำความคิดของเขาที่คิดไว้ไปเสนอต่อพ่อแม่ของเขา พลางขยายความคิดและอธิบาย หลักการ ที่เขาวาง ไว้พร้อมด้วย อุทาหรณ์ขึ้นเปรียบเทียบ พ่อแม่นั่งฟังเขาเพลินนึกขันความคิดความอ่านของลูกตัว ว่าคราวนี้ลูกของตัวคงจะเอาจริงเอาจังแน่คงจะได้ดีคราวนี้เอง ถ้าเห็นจริงเห็นจังไปกับลูกของตัว บอกลูกว่าตามใจเจ้าเถอะ ขอให้เจ้าเป็นคนดีคนจริงเสียที พ่อแม่ตลอดจนพี่ ๆ ของเจ้าจะได้พึ่งพาเจ้าบ้าง ตกลงเขาก็จัดแจงที่ของเขา ๑ ไร่ ที่ได้จากส่วนแบ่งนั้น ก็ได้ราคาดีอยู่เหมือนกัน ท่านทราบไหมครับเขาทำอย่างไรบ้าง เมื่อได้เงินก้อนใหญ่มาแล้ว เขาก็จัดการแต่งเนื้อแต่งตัวเป็นการใหญ่ เสื้อผ้าดี ๆ ราคาแพง อาภรณ์เครื่องประดับกายก็มีพร้อม แทนที่เขาจะริเริ่มลงมือทำกิจการตามที่เขาคิดเขาวางแผนไว้ เขาเริ่มคบเพื่อนเอาแต่เที่ยวเตร่ไปตามสถานที่ต่าง ๆ จังหวัดต่าง ๆ เป็นนิจเป็นสิน เงินทองที่ได้มาเขาใช้อย่างสบายมือสบายใจ กลายเป็นคน ใจใจกว้าง ใช้จ่ายไม่อั้น ใครขอให้ใครให้เลี้ยงเลี้ยง มื้อหนึ่งคราวหนึ่งหมดไปมิใช่น้อย เขาก็

หานึกคิดว่าไม่ช้าเงินนั้นก็หมดไปมิใช่น้อย เขาก็หานึกหาคิดว่าไม่ช้าเงินนั้นก็จะต้องหมดไป เมื่อเขากลับมาพบพ่อแม่ของเขา พ่อแม่ถามเขาว่า ไหนว่าเจ้าได้เงินมาเจ้านำไปค้าขายยังไงล่ะ นี่ก็ไม่เห็นเจ้าลงมือทำกิจการอย่างไรสักอย่างเห็นแต่กินกับเที่ยวเท่านั้น ไม่ช้าเงินทองก็จะหมดเสียก่อนหรอก เขาตอบพ่อแม่เขาว่าอย่างไร เขาตอบว่าเวลานี้ผมกำลังต้องปรึกษาเพื่อนฝูง เพื่อหาทำเลที่เหมาะ ๆ อยู่ครับว่าที่ไหนจังหวัดไหนจะประกอบกิจการอย่างไร ชนิดใดดี เอาไว้ให้ผมถูกใจเสียก่อน แล้วคุณพ่อคุณแม่คอยดูผมจะแสดงฝีมือให้เต็มที่ เมื่อพ่อแม่มาได้ยินคารมอย่างนี้เข้าก็สอึกนึกรู้นึกคาดการณ์ของลูกของตัวคนนี้ได้ถูก ก็ได้แต่เข้าหาปรับทุกข์สู่กันฟังอีกตามเคย คุณพ่อของเขาก็ได้แต่รำพึงกับคู่ทุกข์คู่ยากของแกว่า กรรม กรรมของเขาแล้วแม่เอ๋ยพระพุทธองค์ท่านกล่าวสอนไว้ ไม่ผิดหรอกท่านทรงกล่าวไว้ว่า กมฺมุนา วตฺตตี โลโก แปลว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม, กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ แปลว่า ใครทำดีก็ได้ดี ใครทำชั่วก็ได้ชั่ว ปล่อยเขาเลิก

กันที คราวนี้เป็นคราวสุดท้ายแล้ว ถ้าหมดเงินหมดทองแล้วก็อย่ายากหน้าเข้ามาบ้านอีกก็แล้วกัน คุณแม่ของเขาเงียบไม่ออกความเห็นประการใด จริง ๆ อย่างคุณพ่อของเขาพูดเพียงนี้เดียวเท่านั้น เงินที่ได้มานั้นก็อันตรธานสิ้นไปหมดจะหาอะไร เป็นสมบัติที่เหลือไว้เป็นของตัวพอเป็น เครื่องเชิดหน้าชูตาสักชิ้นสักอย่างก็ไม่มี และตลอดจนเสื้อผ้าที่ชุดใหม่ ๆ ก็หมดไป เหลือแต่ชุดเก่า ๆ ที่มีอยู่เดิมที่ตั้งใจว่าทิ้งแล้วจะไม่นำเอามาใช้อีก ก็ต้องเก็บเอามานุ่งมาห่มอีกดูแล้วก็น่าทุเรศน่าสงสารอยู่เหมือนกัน แต่สำหรับตัวเขาเองดูรู้สึกเฉย ๆ ไม่เดือดเนื้อร้อนใจสักเท่าใด เรื่องที่จะกลับเข้าบ้านเดิมเป็นอันไม่มีหวังแน่ เพราะคุณพ่อของเขาได้ประกาศไว้แล้ว แต่เรื่องอย่างนี้เขาก็ไม่ทุกข์ ถ้าหากมีคนรู้จักกับเขาไปพูดไปคุยกับเขาและถามเขาเรื่องเงินเรื่องทองที่เขาใช้หมดไป เขาไม่รู้สึกเสียใจหรือเสียดายบ้างหรือ เขาจะตอบด้วยสำนวนโวหารที่ดีที่น่าฟังอยู่เหมือนกัน เขาจะพูดว่า คนเราที่มีเงินอยู่มาก ๆ ถ้าไม่รีบใช้สรอยให้หมดไปเสียเร็ว ๆ มัวแต่คิดเก็บคิดหามาเพิ่มให้มาก ๆ เข้า จิตที่เคย

ปกติดีอยู่แล้วก็จะเกิดอกุศลจิตขึ้นได้ คือกลายเป็นคนที่อยาก ได้อยากมีโดยมิรู้จักพอโดยที่รู้จักสิ้นสุดกลายเป็นโลภ แล้ว จะทำให้กลายเป็นคนเสียคนไปได้ พระท่านกล่าวเตือนใจ เป็นสุภาษิตไว้ว่า **โลโภ ธมฺมานํ ปริปนฺโถ แปลว่า ความ โลภเป็นอันตรายแห่งธรรมทั้งหลาย** เห็นไหมท่านโวหาร ของเขาฟังดูน่าเลื่อมใสอยู่เหมือนกัน ความรู้สึกของคน อย่างนี้ดูช่างเยือกเย็นดีแท้ หาอยากอยู่เหมือนกัน บางคน ที่มีเงินอย่างนี้และใช้หมดด้วยอาการอย่างนี้ ผลสุดท้ายกลาย ไปเป็นบ้าใบ้เสียจริตก็มี หรือไม่ก็ประพฤติผิดทำนองคลอง ธรรมไปเลย แต่นี่เขาหาเป็นไปอะไรสักอย่างไม่ ก็คงเป็น บุคคลปกติเหมือนเขาเหมือนเราอยู่อย่างเดิม ท่านผู้ฟังฟังมา นานคงจะนึกสงสัยว่าเมื่อเขาเป็นอย่างนี้ เขายังอยู่ดีอีกหรือ เขายังมีชีวิตอยู่เป็นปกติดีครับ ยังไม่แก่เฒ่าอะไรหรอกท่าน อายุก็อยู่ในราว ๒๕–๒๖ ดังที่ผมบอกไว้ตอนแรกนั่นแหละ เดี๋ยวนี้เขาเปลี่ยนที่อยู่เดิมเสียแล้ว เขาได้ที่อยู่ใหม่ ที่อยู่ ใหม่ของเขาก็ไม่น้อยหน้ากว่าที่บ้านเดิมของเขาหรอก มี อาหารกินสมบูรณ์ น้ำไฟพร้อม เรียกว่าฟรีครับ ฟรีทุก

อย่าง สถานที่นั้นก็คือวัดนั่นเองแหละครับ เขามาอาศัยอยู่กับหลวงลุงของเขา ซึ่งท่านเป็น พี่ชายของ คุณแม่ของเขานั่นเอง ความจริงหลวงลุงท่านก็ ไม่ค่อยจะสนใจเขาเท่าใดนักหรอก ท่านก็ขี้อระอาเจ้าหลานชายคนนี้ของท่านเหมือนกันแต่ท่านก็ ไม่รู้จะทำอย่างไร กับเขา เพราะเขาก็ ไม่ใช่ คนอื่นกับท่าน อีกประการหนึ่งท่านก็มีอายุมากแล้ว ท่านปลงตกเข้าใจในเรื่องชีวิตของชาวโลกได้ดี ท่านถือว่ากรรมลิขิตชาวโลกทั่ว ๆ ไป จะให้ดีวิเศษหรือชั่วช้าไปทุกทางก็เป็นไปไม่ได้ มีดีมีชั่ว มีชั่วมีดีสลับกันไปเป็นธรรมดา เหมือนสภาพของดินฟ้าอากาศ ก็มีหนาวบ้าง ร้อนบ้าง เย็นบ้างอุ่นบ้าง จะให้เป็นเหมือนสภาพเดียวกันอยู่ตลอดไปก็ย่อมเป็นไม่ได้ฉันใด ชีวิตของชาวโลกเราก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปบ้างฉันนั้น หลวงลุงท่านก็เลยไม่คิดอะไรให้มากถือเฉยเสียนั่นแหละเป็นดี

แต่คนที่คิดมากพูดมากไม่ใช่ว่าจะไม่มี ก็มีอยู่เหมือนคือเจ้าลูกศิษย์เล็ก ๆ ๒–๓ คน ที่อยู่ประจำกับหลวงลุงท่านมาก่อน เจ้าพวกนี้เขาชักจะบ่นจะว่าหลานชายของท่านให้

ได้ยินอยู่บ่อย ๆ บางทีต่อหน้าก็สรรเสริญเขาหน่อย น้อยหน่อย แต่ถ้าลับหลังเขาแล้วเจ้าพวกนี้มักจะสรรเสริญมากหน่อยหนักหน่อย บางทีบางครั้งก็เลยไปถึงคุณพ่อคุณแม่ของเขาที่อยู่ทางบ้าน บางครั้งหลวงลุงท่านก็ได้ยินถนัดหูท่านก็ได้แต่ปรามว่า เบา ๆ หน่อยเถอะจ๊ะพ่อเจ้าประคุณสมาธิฉันเสียหมด จะท่องสวดมนต์จะดูหนังสือไม่ค่อยจะรู้เรื่องอะไรเลย ท่านไม่รู้จะพูดอะไรให้ดีไปกว่านี้ มันก็เป็นจริงอย่างเจ้าพวกเล็ก ๆ มันบ่นมันว่าเสียด้วย เพราะตั้งแต่หลานชายของท่านมาอาศัยอยู่กับท่าน เขาก็มีดีอยู่เหมือนกันเป็นคนไม่ใช่ประพฤติชั่วช้าเลวทรามแต่อย่างใด ให้เป็นที่เดือดร้อนใจแก่หลวงลุงท่าน คือดีกับกินกับนอนสองอย่างนี้เขาทำได้ดีเลิศดีเยี่ยม แต่เรื่องถือปิ่นโตก็ดี หรือกินแล้วช่วยเจ้าตัวเล็ก ๆ มันเก็บกวานล้างถ้วยชามก็ดี รู้สึกจะหายากสักหน่อย ถึงใครจะออกปากว่ากล่าวประการใดเขาก็จะนิ่งเฉย ทำตนเป็นเสมียนพระเมรุที่ไม่สะดุ้งสะเทือนต่อลมพายุที่พัดกระหน่ำมาสักเท่าใดก็ยืนทะมึนสู้อยู่ได้โดยไม่หวาดหวั่น เป็นคนใจเยือกเย็นดีมาก เปรียบเสมือนก้อนน้ำแข็งที่

จับอยู่ทางขั้วโลกเหนืออัน ไม่เคยกลัว ต่อความร้อนของแสงพระอาทิตย์ที่ส่องมาต้องเลย เจ้าลูกศิษย์เล็กๆ ได้เห็นอาการของเขาอย่างนี้ ให้นึกสงสัยเหลือเกิน บางคนอดรนทนไม่ได้เข้าไปถามว่า นี่พี่ชายถามจริง ๆ เถอะ ที่พวกฉันว่าพี่ชายไม่โกรธไม่เคืองพวกฉันบ้างหรือ เขาจะยิ้มแย้มเป็นอย่างดีพลางก็ตอบด้วยสำนวนโวหารอันเป็นนิสสัยของเขาอย่างเดิมว่า พวกเจ้าอยู่วัดไม่เคยได้ยินพระท่านเทศน์บ้างหรือ ท่านกล่าวตามสุภาษิตของพระพุทธองค์เจ้าว่า **อนตฺถชนโน โกโธ แปลว่า ความโกรธย่อมก่อความพินาศ, โกธํฆตฺวา สุขํ เสติ แปลว่า ฆ่าความโกรธได้อยู่เป็นสุข** เห็นไหมท่านถึงเขาจะอยู่ ในสภาพเช่นไร สำนวนโวหารของเขาก็ยังไม่ทิ้ง เขายังไว้แววฉลาดของเขาอยู่เสมอ คนอย่างนี้ถ้าเขาเปลี่ยนเข็มชีวิตของเขามาตั้งแต่ต้นมือ อนาคตเขาจะไปไกลมาก แต่นี่เขาไม่เอา ก็เป็นเรื่องที่ ไม่มีใครจะช่วยได้จริงไหมครับ นี่ก็เหลือเวลาอีกเล็กน้อยก็จะถึงเวลาจุดเพลิงศพแล้ว ผมก็ขอโอกาสจบเรื่องของเขาเสียที อ้อชื่อของเขาผมก็เลยขอบอกให้ท่านรู้เสียเดี๋ยวนี้ด้วย ชื่อเขานั้นคือ คุณขี้เกียจ นั่นเองแหละครับ

สุดท้ายนี้ เมื่อท่านทราบชื่อของเขาดีแล้ว ท่านลองวิพากย์วิจารณ์ดูกันบ้างก็ได้นะครับ ว่า **ขี้เกียจได้ดีมีจริงไหม** หรือ **ขยันได้ดีมีถมไป** ทั้งสองอย่างนี้ท่านจะเลือกใช้เลือกพิจารณาเอาอย่างไหน เป็นแบบอย่างก็คิดดูเอาเองก็แล้วกัน และผมขอฝากสุภาษิตของพระพุทธองค์ท่านให้ได้พิเคราะห์สักบทหนึ่ง เพื่อคติเตือนใจในการที่ท่านจะประ-กอบกิจการใด ๆ ไม่ผิดพลาดหวังได้ ท่านว่าไว้ดังนี้คือ **โยจวสฺสสตํ ชีเว กุสีโต หีนวีริโย, เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย วิริยํ อารภโต ทฬฺหํ** แปลว่า ผู้ใดเกียจคร้าน มีความเพียรต่ำ ถึงเป็นอยู่ตั้งร้อยปี แต่ผู้ปรารภความเพียรมั่นคง มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียวประเสริฐกว่าผู้นั้น **จะจริง**หรือไม่จริงท่านทดลองดูด้วยตนเองนะครับ

สวัสดีทุก ๆ ท่าน

จดหมายถึงมิตร

สวัสดี มิตรที่รักของฉันทุก ๆ คน

นับตั้งแต่ฉันจากพวกเธอไปก็นับเป็นเวลานานแล้ว ฉันรู้สึกคิดถึงพวกเธอเหลือเกิน คิดถึงเรื่องเก่า ๆ ที่ผ่านมา เราเคยเล่นหัวหยอกล้อกัน เคยปรับทุกข์สุขเข้าหากันมีอะไรก็เคยแบ่งกินกันแบ่งใช้กัน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถึงแม้จะผ่านมานานแล้วก็ดี ฉันยังพอจำได้ดี ยังเตือนใจฉันอยู่เสมอ เมื่อฉันนึกถึงเรื่องเก่า ๆ ขึ้นมาครั้งไร ก็ทำให้ฉันนึกถึงพวกเธอมาก อยากจะพบปะพูดจาเหมือนเมื่อครั้งก่อน ๆ อีก มิตรที่รักของฉันทุก ๆ คนก็คงจะคิดเหมือนฉันเหมือนกัน แต่ก็ทำไม่ได้ เพราะอะไรทั้งเธอและฉันต่างก็รู้ดีกันอยู่แล้ว เนื่องจากเราอยู่ห่างไกลกันมากเหลือเกิน ไม่มีโอกาสจะได้พบปะพูดจากันอีกแล้ว แต่ถึงจะเป็นอย่างไรก็ตาม เมื่อเราไม่สามารถจะพูดจากันได้ ฉันก็ขอใช้วิธีอื่นพูดคุยกับเธอ คือใช้หนังสือนี้แหละเป็นสื่อนำฉันและพวกเธอมาพบกัน เรื่อง

ที่ฉันอยากจะพูดกับเธอเวลานี้ สำหรับเรื่องเก่า ๆ ที่เราเคยพบเห็นเคยคุยกันมานั้นฉันจะของดเสีย เราคุยกันมามากพอแล้ว ฉันจะขอสนทนากับเธอด้วยเรื่องธรรมะ เพื่อเป็นทางดำเนินของชีวิตคู่บ้าง ขอเธออย่าได้นึกคิดว่าฉันในใจเลยว่า แหมนี่เธอนึกอย่างไรนะ ถึงจะเอาเรื่องธรรมะมาคุยชีวิตของพวกเรายังไม่สมควรจะพูดถึงเลยในเรื่องนี้ ไม่เห็นน่าสนุกตรงไหนเลย สู้คุยเรื่องหนังเรื่องลครหรือเรื่องแฟนไม่ได้เพลินอกเพลินใจดี ถ้าเธอคิดอย่างนี้จริง ฉันก็ต้องขออภัยต่อเธอด้วย เรื่องเหล่านี้เราคุยกันมาหลายปีแล้ว ขอจบเสียบ้างเถอะ เอาเรื่องอื่นบ้างเถิด ฉันคิดว่าเรื่องอื่นใดก็คงจะสู้เรื่องธรรมะไม่ได้ในปัจจุบันนี้ เพราะพวกเขากำลังห่างเหินกันไกลเหลือเกิน เกือบจะเป็นเส้นขนานกันอยู่แล้วจักเห็นได้สังคมของเมืองไทยของเราทุกวันนี้ เป็นโรคนิยมแบบอย่าง ถ้าควรนิยมแบบอย่างนั้น ถ้ายังพอเป็นไทย ๆ อยู่บ้าง ก็ไม่สู้กระไรนัก สำคัญที่ไปนิยมแบบอื่นแล้วทิ้งแบบไทยเสียหมดนี่ซิเธอ ฉันว่าร้ายเอาสักหน่อย เธอไม่ต้องไปดูอื่นไกลหรอก ดูแต่เรื่องการแต่งตัวของคนไทยเรา

ทุกวันนี้ก็แล้วกัน นิยมกันแต่งเสียเกินตัว บางคนก็ขาดตัว จนเกือบจะเหลือแต่ตัวกันอยู่แล้ว ในเรื่องนี้ความจริงก็ไม่น่าตำหนิ เพราะมองดูก็สวยงามดีอยู่เหมือนกัน อีกอย่างหนึ่งก็เป็นการประกาศให้เพศตรงข้ามได้พิจารณาดูถ่องแท้ถึงแก่นในได้ดีเหมือนกัน ว่าคู่ที่เอามาครองนั้นขาดตกบกพร่องตรงไหนบ้างบ้าง ถ้ามีข้อที่ควรตำหนิติเตียนก็จะได้ไม่เอามาเป็นคู่ครอง ถ้าคนใดไฝฝ้าไม่มีปราศจากคาขาคีใดก็เลือกเอามาเป็นคู่ครองได้ ซึ่งวิธีนี้นับว่าเจริญดีมาก ผิดกับสมัยโบราณของเขา เขาใช้วิธีการดูคู่ครองกันในบ้านในเรือน แต่เดี๋ยวนี้เขาดูกันกลางถนนก็ยังได้

บางคนก็ไปเอาอย่างชาวต่างประเทศเขาจนไม่ลืมหูลืมตา เช่นเป็นฮิปปี้หรือฮิปโป้ในเขาดินก็มี การจะแต่งอย่างนี้ก็ไม่น่าจะตำหนิติฉันนินทาเท่าใดนัก ไม่อุดจาดหรือทุเรศนัยตาจนเกินไป คนเราควรจะมีเปลี่ยนแปลงกันบ้างชีวิตที่จำเจซ้ำ ๆ ซาก ๆ ก็น่าเบื่ออยู่เหมือนกัน ควรเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยบ้าง เหมือนเราดูหนังดูลครหรือลิเกก็ตาม ถ้าเล่นกันอยู่เรื่องเดียวไม่เปลี่ยนแปลงเรื่องเสียบ้าง

เราก็ไม่อยากดู แต่ที่ฉันอยากจะตำหนิ ไม่ใช่คิดจะตำหนิเรื่องแต่งตัวแบบฮิปปี้หรอก เพราะมองดูก็ขำดีเหมือนกัน คล้ายกับเราได้ดูแฟนซีในแบบแปลก ๆ โดยไม่ต้องไปเที่ยวดูในงานสังคมหรือสังสรรคในงานใด ๆ ตามถนนหนทางมีให้เราดูถมไป ก็เป็นสิ่งเพลินตาดีเหมือนกัน ถ้าเราจะมองกันในแง่ดี แต่ที่ข้อน่าตำหนิก็ในเรื่องอื่น เช่นเมื่อเป็นฮิปปี้แล้วก็ต้องสูบกัญชานี่ซิเธอ ฉันเห็นว่าเป็นของน่าตำหนิมาก ของอย่างนี้เธอก็คงรู้คงทราบได้ดีว่ามันเป็นของมึนเมา เป็นของเสพติด เป็นของที่ไม่ให้คุณประโยชน์ต่อผู้ใด เป็นสิ่งที่ทำลายประสาทให้พิกลพิการได้ถ้าสูบมาก ๆ เข้า อาจทำให้สติวิปลาสคือกลายเป็นคนบ้า อย่างที่เขาเรียกว่าคนบ้ากัญ-ชา เธอคงเคยเห็นมาบ้าง บางคนก็นั่งยิ้มอยู่คนเดียว พูดพร่ำเพ้อเจ้อ ถ้าแรงขึ้นไปก็ถึงอาลวาดเอาบุคคลอื่นได้รับอันตรายได้เหมือนกัน บางคนสูบกัญชาอย่างเดียวไม่พอ พอบำเพ็ญบารมีแก่กล้าเข้า กัญชาเอาไว้ไม่อยู่เสียแล้ว โน่นสูงขึ้นไปต้องเฮโรอีน ถึงจะเข้าขั้นระดับซีเนียร์ ลงถึงขั้นนี้แล้ว อย่าหวังเลยว่าอนาคตของผู้นั้นจะเจริญรุ่งเรือง มิ

แต่อับแสงลงไปทุกวัน คนโบราณท่านกล่าวไว้เป็นข้อคิดคี เหมือนกันว่า ให้เอาอย่างกาได้แต่อย่าไปเอาเยี่ยงกา ถ้ามิตรของฉันคนใดอยากจะเป็นฮิปปี้ก็เอาอย่างเถอะไปแต่อย่าไปเยี่ยงฮิปปี้ก็แล้วกัน ฉันจะขอบคุณเธอมาก

แต่นั่นแหละมิตรของฉัน เท่าที่ฉันพูดถึงเรื่องแต่งตัวมาเสียเป็นคุ้งเป็นแคว อาจจะไม่สบอารมณ์ของมิตรฉันคน-ใดบ้างก็ได้ บางคนอาจจะนึกว่ามันเรื่องอะไรของเธอที่จะมาตำหนิติเตียนเขา เขามีเงินซื้อ เขาจะตกแต่งอย่างไรชนิดไรก็ช่างเขาปะไร เขาเห็นว่าสวยว่างามก็แล้วกัน ถ้าความเห็นของเธอมีอย่างนี้ ฉันก็ไม่เถียงเธอเหมือนกัน เพราะไก่จะงามก็เพราะขน คนจะงามก็เพราะแต่ง ที่ฉันพูดมานี้ฉันอยากจะพูดถึงความพอดีพองามเท่านั้น เธอลองสังเกตดูไก่แต่งตัวดูก็ได้ มันมีความพอดีของมัน มันไม่เคยใช้สิ่งใดมาพอกเพิ่มตัวหรือมาลดสิ่งใดในตัวของมันให้น้อยลงไปเลยทุกสิ่งทุกอย่างใช้ความพอดีในตัวของมันทั้งนั้น ฉันอยาก-ให้มิตรของฉันเป็นอย่างนี้ ถ้าหากจะมีการตกแต่งบ้าง ก็ขออย่าให้เกินไปจนกลายเป็นน่าเกลียดก็แล้วกัน ดูให้พอ

เหมาะสมแก่ตัวเรา และฐานะของเราก็แล้วกัน ฉันพูดอย่างนี้ มิตรของฉันคงเข้าใจฉันได้ดี คงจะไม่นึกจงเกลียดจงชังฉัน มิตรภาพของเราจะได้ยั่งยืนต่อไป มีอีกข้อหนึ่งที่ฉันมีความประสงค์อยากจะพูดให้มากกว่าเรื่องที่พูดมาแล้ว คือเรื่องความงามอีกเหมือนกัน เราพูดกันมาแล้วเรื่องกายงาม ต่อไปนี้ก็เป็นเรื่องใจงาม เรื่องนี้สำคัญมาก คนเราถึงกายจะงามประหนึ่งเทพบุตรหรือนางฟ้าก็ตามที ถ้าขาดใจงาม-เสียแล้ว มีใจสกปรก ใจทราม มีใจปรารถนาแต่สิ่งลามกต่ำช้า หยาบช้า ถ้าใครเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไปสุมไปกองอยู่ในหัวใจของผู้ใดแล้ว ฉันขอรับรองได้ทีเดียว กายที่ว่างามของผู้นั้นใช้ไม่ได้เสียแล้ว ฉันว่าเป็นปีศาจปลอมแปลงมามากกว่า เธอก็คงรู้ดีคำว่าปีศาจมิให้คุณแก่ใครบ้าง มีแต่คอยหรอกหลอน สูบเลือดมนุษย์เท่านั้น และยังมีคนกายงามอีกประเภทหนึ่ง ที่เขาเรียกกันว่า สาวสังคม หรือจอกสังคม คนประเภทนี้มีกายงามทั้งนั้น การแต่งตัวก็เรียกว่าแทบจะไม่มีที่ติ แต่ถ้าเธอเข้าใจความหมายลึกซึ้งแล้ว คนจำพวกนี้งามแต่กายเท่านั้น แต่ใจของเขาสกปรกสนิท ฉัน

พอจะอธิบายให้เธอฟังง่าย ๆ ที่เขาเรียกสาวสังคมนั้นหมายความว่ากระไร พูดกันอย่างตรงไปตรงมา ก็คือจำพวกที่คบคนไม่เลือกนั่นเอง เธอใช้กายของเธอเป็นเครื่องล่อเป็นเครื่องจูงใจให้เพศที่ตรงข้ามเธอมาหลงไหลมาติดบ่วงของ-เธอ แล้วเธอก็จะใช้บ่วงสวาทอันนั้นรัดให้อยู่เพื่อปอกลอกหรือปลดทรัพย์ให้หมดเนื้อหมดตัว ส่วนพวกจิ้งจอกสังคมก็ไม่ผิดหรือต่างกันเท่าใดกับสาวสังคม เธอก็รู้แล้วว่าคำว่าจิ้งจอกนั้นมันคือสัตว์สุนัขเจ้าเล่ห์ที่ปลอมแปลงมาในร่างของหนุ่มสังคมนั่นเอง ถ้าใครหลงคมคายเสน่ห์วาจาของเขาเธอผู้นั้นก็จะชอกช้ำหมดสิ้นทั้งตัวเหมือนกัน คนกาจำพวกที่ฉันยกมาให้เธอทราบพอรู้นี้ ขอเธออย่าได้เป็นอย่างนี้เลยคุณพวกนี้ใจทราย ต่ำช้าทั้งนั้น ฉันอยากให้มิตรที่ฉันรักทุกคนมีใจสูงกว่านี้ พระพุทธองค์ท่านตรัสไว้ว่า มมโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา แปลว่าธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า เธอคงเห็นพ้องต้องกันว่า พระพุทธองค์ท่านตรัสไว้เป็นการถูกต้องดียิ่ง คนเราทุกคนจะดีชั่ว จะงามหรือไม่งาม ก็ใจนี่แหละเป็นใหญ่เป็นหัวหน้าเป็นผู้ที่จะนำไปสู่ความสุขหรือความทุกข์

ถ้าใจใครชอบสั่งสมไว้แต่ความดีผู้นั้นก็จะประสพแต่ความสุข แต่ถ้าใจของใครชอบเอาแต่สิ่งโสโครกชั่วช้าเลวทรามมาหมักหมมไว้ ผู้นั้นก็จะมีแต่ความทุกข์ตลอดกาล เธอยังจะมีชีวิตอยู่ในโลกที่กำลังจะเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกนาน ถ้าเธอไม่รู้จักรักษาใจเธอบ้างแล้ว มัวปล่อยให้หลงระเริงไปตามวัตถุและแสงสีไม่ช้าเธอก็จะลืมตัว การลืมตัวเพียงชั่วครู่ชั่วยามแล้วก็ระงับได้ อย่างนี้ก็ไม่ถึงกับว่าจะทำให้เสียหายมากมายสักเท่าใด แต่ลืมตัวจนถึงกับปล่อยตัวนี่แหละร้ายจริง ๆ ทีเดียว พวกที่ลืมตัวจนปล่อยตัวนี่มีจริง ๆ ให้เห็นเป็นตัวอย่าง เธอคงทราบคงรู้ดี ว่าทำไมบางคนเรียนอยู่ดีๆ ก็เกิดมีครรภ์ขึ้นมา ต้องรีบออกเสียกลางคัน ทันไปเลี้ยงลูกแทนการเรียน บางคนก็รีบออกจากโรงเรียน เข้าไปเรียนวิชาใหม่ในคุกในตรางโน่น ทำไมถึงเป็นเช่นนี้ไปได้ แต่ถ้าเธอรู้สาเหตุแล้วเธอก็จะไม่แปลกใจเลย เพราะคนพวกนี้เข้าไม่รู้จักบังคับใจของเขา เปรียบเหมือนกระแสร์น้ำในลำธารนั่นแหละเธอ ถ้าเรารู้จักทดรู้จักกั้นเอาน้ำนั้นมาใช้ในการเพราะปลูกพืชพันธุ์ เราก็จะได้ประโยชน์จากพืช

พันธ์ธัญญาหารมาเลี้ยงบำรุงร่างกายเราและครอบครัวของเรา แต่ถ้าเราปล่อยไปเสีย ประโยชน์ที่จะได้ก็ไม่มีเหมือนกัน คนเราก็เหมือนกัน เอาใจมาคิดแต่สิ่งที่ดี สิ่งมีประโยชน์ คิดเกื้อกูลอุดหนุนกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ประโยชน์ที่เกิดจากใจงามนี้ ก็ทำให้กายวาจาของเรางามเองโดยไม่ต้องปรุงแต่งอะไรให้มากนักจะมีแต่คนสรรเสริญยกย่อง ซึ่งผิดกับคนใจคดใจทราม ก็จะมีคนสาปแช่ง ถึงจะแต่งตัวให้งามอย่างใดก็หนีคำสาปแช่งไม่พ้น

เมื่อเธอได้ทราบถึงเรื่องใจงามว่ามีผลเป็นอย่างไรแล้ว ฉันก็ขอเธอจงรักษาใจไว้ให้ดีเถิด อย่าปล่อยให้ใจของเราต้องตกลงไปในฝ่ายต่ำให้มากนักคอยระวังไว้เสมอให้ดี วิธีที่จะระวังใจของเรานั้น พระพุทธองค์มีสุภาษิตกล่าวไว้บทหนึ่งว่า อตฺตนา โจทยตฺตานํ แปลว่า จงเตือนตนเอา, อตฺตานํ นาติวตฺเตยฺย แปลว่า บุคคลไม่ควรลืมตน เธอจงจำสุภาษิตในบทนี้ไว้ให้ดีก็แล้วกัน ถ้าทำอะไรเห็นว่าผิดพลาดก็อย่าปล่อยเลยไปหรือเลยตามเลย จงเตือนตนของตนอยู่เสมอสิ่งนี้ผิดเราควรแก้ไขเสียให้ถูก แต่ถ้าทำถูกดี

แล้วแต่ก็ยังไม่ควรพอ ควรทำให้ถูกดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ไม่ควรจะลืมตนทิ้งตนเสีย ประเดี๋ยวเธอจะเผลอไปปล่อยตัวเข้าจะเกิด ความร้ายขึ้นแก่ตัวเข้า ดังที่กได้ล่าวมาแล้วนั้น และในระหว่างนี้เธอกำลังอยู่ในระหว่างการเรียน ฉันจึงขอฝากธรรมะของพระพุทธองค์ท่านให้พวกเธอถือไว้สักข้อหนึ่ง จะได้เป็นเสมือนเครื่องรางคุ้มกันภัยที่จะเกิดแก่เธอ ธรรมะข้อนั้นชื่อว่า **ขันติธรรม** คือความอดทน อดกลั้นนั่นแหละ ขอให้พวนเธอนำเอาไปใช้ วิธีใช้ก็ไม่ลำบากยากเย็นอะไร ฉันจะบอกเธอให้ทราบเป็นอย่าง ๆ ไป

๑. เมื่อเธอมีความปราถนาจะเล่าเรียนให้สำเร็จสมความมุ่งหมายของเธอ ก็ขอให้เธออดทนขยันหมั่นเพียรในวิชาที่เล่าเรียนอย่ามีความท้อถอยหรือเกียจคร้าน

๒. เมื่อเธอถูกชักชวนหรือใจของเธอกำลังจะหันเหไปทางเสื่อมเสียฟุ้งเฟ้งเห่อเหิญ ทเยอทยานอันเป็นหนทางที่จะทำให้เธอต้องถึงแก่ความเสื่อมความวิบัติ ก็ขอให้เธออดทนรู้จักหักห้ามใจของเธอเอาไว้ นึกไว้ในใจเสมอว่าถ้าเราหลงไปกับสิ่งเหล่านี้ไม่ช้าเราจักเสียคนกลายเป็นสาวสังคมหรือปีศาจสังคมไปได้โดยมิรู้ตัว

๓. เมื่อเธอถูกบิดามารดาครูอาจารย์ ว่ากล่าวตักเตือนสั่งสอน เธอจงอดทนรับฟังคำสั่งสอน ตักเตือนของท่านโดยอาการสงบ นึกถึงความดีของท่าน ท่านเป็นผู้เลี้ยงดูเรา ให้ทุนเรา ให้การศึกษาความรู้แก่เรา คิดอยู่เสมอว่าท่านว่าเราไม่ใช่ว่าเพราะจงเกลียดจงชัง หรือพยาบาทอาฆาตเรา ท่านว่าเราเพราะท่านหวังดีต่อเรา ให้นึกถึงทางดีไว้เสมอ แล้วเธอจะเจริญรุ่งเรืองจริง ๆ

๔. เมื่อเธอถูกมิตรสหายคนใดยั่วเย้ากระเซ้าเล่นถึงจะหนักหน่อยเบาหน่อยก็ตามที เธอจงอดทนเอาไว้ อย่าเป็นคนถือแต่อารมย์จนเกินไป ประเดี๋ยวจะเกิดเหลาะบาดหมางน้ำใจกันขึ้นเป็นเหตุให้แตกความรักความสามัคคีกันไปเสียเปล่า ๆ คน เราหมู่มากก็ต้องมีกระทบกระเทือนทางจิตใจกันอยู่บ้าง เรา ควรอยู่กันด้วยความรัก ความเมตตาความเห็นใจกัน ด้วยความช่วยเหลือกัน สังคมนั้นหมู่นั้น ๆ ก็มีแต่ความสุขความเจริญ แต่ถ้าสังคมใดหมู่ใดอยู่กันด้วยความระแวง ด้วยความเกลียดชัง ด้วยความพยาบาทมาตรร้าย สังคมนั้นหมู่นั้นจะสงบสุขได้อย่างไร พลอยเสียไปถึง

ประเทศชาติได้ ขอให้เธอจงจำไว้ให้ดี

๕. ถ้าเธอคิดจะรักชอบกันแบบชู้สาวกันในเวลาที่เธอกำลังเรียนอยู่ ขอให้เธอจงอดทนไว้ก่อน อย่าเพิ่งทำวู่วามตามใจตัว ให้ตั้งปัญญาถามตัวเองในเมื่อเธอกำลังตกอยู่ในภาวะเช่นนี้ว่า เวลานี้เรากำลังเรียนอยู่หรือเรากำลังคิดจะมามีลูกถามตัวต่อไปอีกว่า บิดามารดาให้เรามาเรียนเพื่อวิชาความรู้หรือท่านให้เรามาหาหลานให้ท่านอุ้ม ถ้าเราตอบตัวเองว่ามาเรียน ก็ให้เลิกรักเสีย ถ้าเราตอบว่ามารักก็ให้เลิกเรียนเสีย เลือกเอาทาง อย่าเอาหลายทาง

๖. ข้อนี้สำหรับมิตรชายของฉัน ถ้าเธอริจะเป็นนักเลงหัวไม้ หรือนักเลงเหล้ายาการพนันก็ตาม ขอเธอจงอดทนไว้ก่อนให้เธอคิดหลายเที่ยว ๆ หน่อย. คิดแบบพิสูจน์เรขาคณิตมั่นแหละว่ามุมไหนมันจะเข้าถึงมุมไหนได้บ้าง คิดถึงมุมการเป็นนักเลงดูบ้างมันมีกี่มุม เท่าที่ฉันพอจะทราบก็มุมคุก มุมตะราง มุมตายโหง มุมต้องหัวแตกหรือขาดเจ็บมุมออกจากโรงเรียน มุมยากไร้ยากจนในภายหลัง ความจริงยังมีอีกหลายมุมจะจาระนัยกัน เธอจะเห็นว่ามุมดีหายากสักหน่อย ถ้าจะมีบ้างก็เรียกว่าฟลุ๊กทีเดียวเธอเอ๋ย ขอ

เธออย่าไปพิสูจน์เข้ามุมเหล่านี้เลย เมื่อเธอยากเป็นนักเรียน ก็สอให้ตัดคำว่านักเลงออกเสีย เอาทางเดียวเท่านั้น จับให้มั่น อย่าไปทำอ่อนแอเหลาะแหละจะชวดดีไปเสียเปล่า ๆ และไม่ใช่จะขอร้องเธอเพียงนี้เท่านั้นเมื่อเธอออกจากโรงเรียนแล้วก็ตามเรื่องนักเลงนี้เธออย่าเอามาใช้เลยเป็นการดีมาก อนาคตของเธอจะได้สดใส ซาบซ่า ชุ่มฉ่ำ ชื่นใจ

ทั้ง ๖ ข้อที่ฉันขอร้องให้มิตรที่รักของฉันทุกคนจงมีความอดทนเอาไว้ ขอให้ธเอจงยึด จงถือให้มั่นปฏิบัติให้เคร่งครัดเถิด ภัยพิบัติอันตรายใด ๆ ที่จะย่างกรายเข้ามาสู่ตัวพวกเธอนั้นยากเหลือเกิน เพราะขันติธรรมคือเดียวนี้แหละจะมาคอยปกป้องกันภัยให้กับพวกเธอ เมื่อเธอรอดจากภัยอันตรายทั้งปวงแล้ว ผลที่ได้รับก็จะปราศจากทุกข์มีแต่ความสุขความเจริญทุก ๆ เวลาทุก ๆ โอกาศ สมดังพระพุทธองค์ท่านกล่าวไว้ว่า ขนฺติ หิตา สุขาวหา แปลว่าความอดทนนำมาประโยชน์สุข สุขจริง ๆ มิตรที่รักของฉันขอให้เธอปฏิบัติจริง ๆ ปฏิบัติให้ได้เถิด ขอให้เธออย่ลืมพยายามบังคับใจของเธอให้แน่วแท่จริง ๆ ก็แล้วกัน ถ้าเธอไม่มี

การบังคับใจของเธอปล่อยให้ว้าวุ่นเปะปะไปไม่แน่นอน ไม่ช้ากายวาจาก็จะถูกปล่อยไปด้วย แล้วผลอะไรจะเกิดแก่เธอ เมื่อเธอมีเวลาว่างอยู่คนเดียวลองนั่งนึกคิดดูเอาเองบ้างก็ได้ เธออาจจะได้ความจริงจากการที่เธอนึกนั้นก็จะได้ความจริงออกมาปรากฏให้เธอทราบเอง

สุดท้ายนี้ ฉันต้องขอจบข้อความเสียที เธออาจจะเบื่ออ่านก็ได้เพราะฉันเขียนเสียยืดยาว จะเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจของมิตรคนใดบ้างฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน ขอมิตรของฉันทุกคนอย่าคิดว่าฉันอวดรู้เขียนมาสั่งสอนพวกเธอเลย ฉันไม่มีเจตนามาสอนใครหรอก เพราะฉันก็รู้ว่ามิตรของฉันทุกคนรู้ผิดรู้ชอบแล้วทุกคนบาง คนอาจจะรู้มากกว่าฉันเสียอีก แต่ที่อดเขียนมาถึงพวกเธอไม่ได้ ก็เพราะกลัวพวกเธอจะจะลืมไปเท่านั้นเลยต้องอุตสาห์เขียนมาสกิดเตือนใจเอาไว้ เพราะคนเราถึงจงรู้มากสักเพียงไรก็มีเผลอไผลไปได้เหมือนกันพวกเธออย่าได้นึกโกรธนึกเกลียดฉันเลยขอให้เธอยึดธรรมะที่เธอรู้ที่เธอปฏิบัติอยู่แล้วไว้ด้วยความมั่นคงและมั่นใจเถิด เธอจะได้ประสพสุขความเจริญทุกทิวาราตรีกาลสมดังกับคำที่พระ

พุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า ธ.มมปีติ สุ.ขํ เสติ แปลว่าผู้ปีติในธรรมอยู่เป็นสุข ธมฺมจารี สุขํเสติแปลว่า ผู้ประพฤติธรรมเป็นสุข

สวัสดี

จากมิตรที่รักเธอทุก ๆ คน

สีละ สุขมโน

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ ถนนพระสุเมรุ
พระนคร โทร. 816533
น.ส. ลัดดาวัลย์ วรพิทักษานนท์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2513

ขอขอบพระคุณท่านที่ได้กรุณา ให้เกียรติมา

ในงานฌาปนกิจศพ นางสาวราณี แดงฉาย